

Thierry de Montbrial sau despre figura spirituală a unui om al cunoașterii

Abstract

Articolul este un portret al lui Thierry de Montbrial, matematician la origine, cunoscut în prezent ca un specialist de mare clasă în domeniul economiei și politologiei, fiind, înainte de toate, în tot ceea ce scrie (în opinia Academicianului Eugen Simion), un filosof al sistemelor care guvernează acum o lume în plin proces de mondializare. Thierry de Montbrial, de bună seamă, admirator al lui Montaigne și Pascal, nu ezită să precizeze rolul intelectualilor în ecuația sistemului de euro-penizare. Thierry de Montbrial vede Europa ca pe un model ce trebuie construit, nu însă fără valo-rile umanismului specific european. Atrage, nu în ultimul rând, atenția că procesul de globalizare nu trebuie să devină în nicio împrejurare un proces de uniformizare.

Cuvinte-cheie: *Thierry de Montbrial, matematician, filosof al sistemelor economice, Europa comunitară, globalizare.*

The article is a portrait of the famous figure of the mathematician Thierry de Montbrial who has become nowadays well-known as a high-class specialist in economics and politology, and above all, in everything he writes about, as a philosopher of the systems governing a world under full globalization. Thierry de Montbrial, obviously an admirer of Montaigne and Pascal, does not hesitate to underline the role of intellectuals in the equation of the Europe's system. Thierry de Montbrial deems Europe as a model to be built without excluding the values of humanism that characterize Europe as a tradition. Ultimately, he is warning that the globalization process should not become under any circumstance a process of uniformization.

Keywords: *Thierry de Montbrial, mathematician, philosopher of economic systems, Communitarian Europe, globalization.*

Thierry de MONTBRIAL

La Pensée et l'Action.
Avant-propos de l'auteur

Abstract

Expunerea de față reprezintă o prezentare a unui volum de mare interes public apărut sub auspiciile Fundației Naționale pentru Știință și Artă, sub patronajul d-lui academician Eugen Simion. Prima parte a volumului se intitulează Praxeologie, iar a doua parte Varietăți, inspirată după un titlu al lui Paul Valéry. Praxeologia sau știința acțiunii reia integral ediția originală a Acțiunii și sistemului lumii (ASM), care dezvoltă o metodă generală, atât teoretică, cât și practică, pentru analiza interacțiunilor între „unități active” și „unități politice”, dincolo de întreprinderi sau state, cu scopul unei mai bune înțelegeri a noțiunilor de „bunuri colective” și „binele public”.

Cuvinte-cheie: binele public, praxeologia, analiza relațiilor internaționale, Raymond Aaron, Fundația Națională pentru Știință și Artă.

This speech represents an overview of a large tome eminently interesting the public, which tome was published under the auspices of the National Foundation for Science and Art and under the patronage of Mr. academician Eugen Simion. The first part is entitled Praxeology and the second Varieties, inspired by a title of Paul Valéry. Praxeology or the action science is recurring to the whole original edition of Action and the world system (OMS), which develops a general method, both theoretical and practical, for the analysis of interactions between "active units" and "political units" beyond businesses or states in the order to have a better understanding of the notions of "collective goods" and "public good".

Keywords: public good, praxeology, international relations analysis, Raymond Aaron, National Fondation for Science and Arts.

Georges-Henri SOUTOU

**L'histoire de l'Europe au niveau
de l'enseignement supérieur
et de la recherche: une question plus
complexe qu'il n'y paraît**

Abstract

Există o serie de câmpuri de cunoaștere recente, afluate istoriografiei, precum studierea memoriei (colective sau sociale) și investigațiile privind istoria culturală, care ar putea constitui abordări înnoitoare în privința studiilor istorice. Intervenția de față își propune să abordeze problemele pe care le suscită istoria Europei la începutul secolului al XXI-lea. Una dintre probleme este construirea identității Europei, care își are rădăcinile în creștinismul Imperiului roman și al Evului Mediu. Traumatismul Primului Război Mondial a stat la baza nașterii spiritului european, dincolo de separatismul și interesele naționale exacerbate în secolul anterior. O altă problemă este cea a limitelor Europei. Rusia este între aceste limite sau nu?

Cuvinte-cheie: *limitele Europei, identitatea Europei, problemele istoriografiei Europei, Europa culturală, Europa instituțională.*

There are a number of recent knowledge fields, from which historiography is depending, such as the collective or social memory studies and the researches concerning the cultural history, which could be a renewing approaches referring to historical studies. This intervention aims to approach the problems that the European history arouse at the beginning of the XXI century. One problem is the construction of European identity, which has its roots in the Christianity of Roman Empire and of Middle Ages. The trauma of the First World War led to the birth of the European spirit, beyond the separatism and the national interests exacerbated in the previous century. Another problem is the borders of Europe. Russia is within these borders or not?

Keywords: *European borders, European identity, historiography issues of Europe, cultural Europe, institutional Europe.*

Unitatea culturii universale în reprezentarea lui Eminescu

Abstract

Autorul acestui articol prezintă concepția poetului Mihai Eminescu referitoare la cultura universală prin prisma unității văzute dincolo de particularitate, așa cum a fost anterior descrisă de J.W. Goethe. Autorul articolului observă în lucrările eminesciene imaginea unui organism al literaturii, organizat pe temeiul unui centru, într-o formă concentrică, ținând seamă de modul de comunicare al culturilor între ele pe un fond general uman și mulțumită unor „simpatii” intelectuale, etnice, lingvistice. Observațiile autorului se bazează pe notele lui Eminescu, găsite în ma-nuscrite.

Cuvinte-cheie: *Eminescu, unitatea culturii universale, psihologia popoarelor, relațiile dintre limbi*

The author of this article presents Mihai Eminescu's conception on universal culture in terms of unity beyond particularity such as it was previously depicted by J.W. Goethe. The author notices in Eminescu's works the image of an organism of literature that is organized based on a center and in a concentric form, bearing in mind that cultures communicate thanks to a general human fund and to intellectual, ethnic, linguistic „sympathies”. The author's observations take into consideration Eminescu's notes that were found in manuscripts.

Keywords: *Eminescu, the unity of universal culture, the psychology of peoples, the relationship between languages*

Dana LIZAC

„Eroica” eminesciană: ODĂ (în metru antic)

Abstract

În oda dedicată sieși, poetul mărturisește o întâlnire care i-a schimbat destinul: întâlnirea cu Limba Română într-o ipostază a ei, mai precis întâlnirea cu sensul hermetic al baladei Miorița. Cunoașterea unor adevăruri inițiatice este însoțită de compulsia exprimării acestora într-o formă nouă și se transformă în combustia unei întreite suferințe: suferința expresiei, suferința renunțării la propria personalitate și suferința legată de receptare sau de dificultatea receptării.

Trăind în orice clipă, ca orice poet hermetic, natura paradoxală a realității, apăsător de tarele moștenirii genetice, poetul aspiră să-și învingă destinul și să-și câștige locul în Tradiție printr-un travaliu herculean.

Cuvinte-cheie: Eminescu; Odă (în metru antic); Balada Miorița; Beethoven, Simfonia a III-a, în Mi bemol major „Eroica”.

In the ode he dedicates to himself, the poet confesses to a life-changing event: his encounter with the Romanian language in one of its highest embodiments, more precisely with the hermetic meanings of the Miorița ballad. The understanding of higher truths is accompanied by a threefold plight: the suffering of expression, the suffering of surrendering one’s personality and the suffering connected to the reception of his poetry or the difficulty thereof.

Though burdened by a psychogenic condition, the poet aspires to circumvent his destiny through a Herculean endeavour and earn his rightful place on the starlit dome of Tradition.

Keywords: Eminescu, ODE (in quantitative meter); the Miorița ballad; Beethoven’s Symphony No. 3 in E-flat major, the „Eroica”.

Radu-Andrei DIPRATU

Călători englezi despre catolicism și catolici în Imperiul Otoman

Abstract

Articolul propune spre analiză situația catolicismului și a catolicilor din Imperiul Otoman, așa cum reiese din relatările a trei călători englezi din prima jumătate a secolului al XVII-lea. Într-o vreme în care Europa centrală trecea prin conflicte religioase intense, cei trei călători protestanți își notează impresiile despre societatea otomană multiconfesională. Autorii observă toleranța arătată de otomani față de nemusulmani, însă condamnă subjugarea și constrângerile impuse creștinilor în Levant.

Cuvinte-cheie: literatură de călătorie, toleranță, nemusulmani, Levant, Mediterana premodernă.

This article proposes to analyze how three English travellers perceived Catholicism and Catholics in the Ottoman Empire in the first half of the seventeenth century. In a time when Central Europe witnessed violent religious struggles, the three Protestant travellers wrote down their impressions on the Ottoman multiconfessional society. The authors note the tolerance shown by the Ottoman sultans towards non-Muslims, but they also condemn the subjugation and restraints imposed on Christians in the Levant.

Keywords: travel literature, tolerance, non-Muslims, the Levant, early modern Mediterranean.

Prietenie și încurajare: Ioan și Olimpiada

Abstract

Despre prietenie s-au scris numeroase opere, însă în această cercetare am încercat să aprofundez ideea unei prietenii spirituale deosebite, o prietenie spirituală între un arhiepiscop, Ioan Crisostom și o diaconiță, Olimpiada din Constantinopol.

Ioan Crisostom este o personalitate de prim rang în istoria creștinismului: de la el am moștenit pagini înălțătoare despre valorile creștine aplicate în viața cotidiană și tot lui îi este atribuită Liturghia cea mai frumoasă și mai frecvent celebrată în ritul bizantin.

Olimpiada, la rândul ei, este o nobilă din Constantinopol, prietenă și susținătoare a proiectelor spirituale și a celor de caritate propuse de Ioan Crisostom.

Prietenia dintre Ioan și Olimpiada este surprinsă mai ales într-o perioadă de mari încercări pentru ambii protagoniști: Ioan Crisostom, aflat în diferite tensiuni cu autoritățile imperiale din Constantinopol, este destituit din funcția sa și trimis într-un exil nedrept și dureros, unde va și muri, iar Olimpiada - ca și alți sprijinitori ai arhiepiscopului Ioan - va trece, la rândul său, prin alte dificultăți, murind și ea departe de cei dragi din Constantinopol.

Prietenia dintre Ioan și Olimpiada - așa cum a fost înțeleasă mai ales de către prietenii celor doi, care au lăsat numeroase referințe contemporane - ne arată o dimensiune rar întâlnită, o legătură profundă, frumoasă, care lasă să se întrevadă noblețea sufletească a celor doi, într-un profund respect, cerând și oferind reciproc o încurajare înălțătoare, din care am putea desprinde valori umane și creștine, aplicabile și în zilele noastre.

Deschiderea spre literatura patristică autentică, familiarizarea cu operele clasice ale antichității și ale evului mediu creștin, ar putea să ne deschidă interesante ferestre spre o mai bună cunoaștere a contextului în care s-a format și consolidat creștinismul, a orizontului în care s-au înrădăcinat valorile care stau la baza culturii Europei de astăzi.

Cuvinte-cheie: *Prietenie, Ioan Crisostom, diaconița Olimpiada, Flavius Arcadius, Aelia Eudoxia, patristică, literatură creștină, monahism, Liturghie, exil, ospitalitate, încurajare, valori culturale europene.*

Friendship was the subject of numerous literary works, but within this research I have chosen to deepen the idea of a special spiritual friendship between an archbishop, John Chrysostom, and a deaconess, Olympia of Constantinople.

John Chrysostom represents a first rank personality of the Christian history: his heritage consists in precious pages about how to apply Christian values to everyday life and in the most beautiful and frequently celebrated Liturgy of the Byzantine rite.

Olympia was a noble woman from Constantinople, a friend and supporter of John Chrysostom's spiritual projects and works of charity.

The friendship between John and Olympia was revealed especially in a time of great trouble for both of them: John Chrysostom was experiencing difficulties with the imperial authorities from Constantinople, being deposed from his dignity and sent into an undeserved and excruciating exile, which will bring his untimely end, while Olympia, as other supporters of John the Archbishop – will experience, in her turn, various difficulties, finally dying away from her loved ones from Constantinople.

The friendship between John and Olympia, as it was understood by their common friends, who produced numerous references regarding it, shows us a rare view of a profound and beautiful bond, revealing a nobility of the heart, a deep consideration, demanding and offering encouragement to each other, and gives us a vivid example of human and Christian values, applicable today as well.

Opening oneself towards authentic Patristic literature, getting familiar with Antiquity and Middle Age's classical works could mean the creation of interesting windows towards a better knowledge of the context in which Christianity was formed and consolidated and of the time when the values which now form the base of European culture were formed.

Keywords: *friendship, John Chrysostom, Olympia the Deaconess, Flavius Arcadius, Aelia Eudoxia, Patrology, Christian literature, monasticism, Liturgy, exile, hospitality, encouragement, European cultural values.*

Bogdan-Cazimir HÂNCU

Stat, putere, politică și erotism

Abstract

Scopul acestui articol rezidă într-o problematică fundamentală: cum se poate defini relația între Lider, Stat, puterea politică și erotism, în gândirea lui Machiavelli, având în vedere faptul că relațiile dintre state, ca și relațiile pasionale sunt caracterizate ca relații de forță, între dominat și dominator. Voi analiza, pe rând, modul în care, în câmpul practicii puterii, se manifestă lo stato, ca scop fundamental al celui care dorește sau deja deține puterea, și relația de putere ce se manifestă între Fortuna și bărbatul politic.

Cuvinte-cheie: *Fortuna, lo stato, putere, Machiavelli, erotism.*

The purpose of this paper lies in a fundamental problem: how can be defined the relationship between the Leader, the State, the political power, and the erotism, in the thinking of Machiavelli, given the fact that the relationships between states, as well as the passionate one, are characterized by a relationship between dominated and dominator. I will analyse the way in which it manifests lo stato, in the field of practicing power, as a fundamental end of the one who desire or who own the political power, and the relationship based on power who manifest between Fortuna and the politician.

Keywords: *Fortuna, lo stato, power, Machiavelli, eroticism.*

Théophile Gautier

Abstract

Autorul propune în acest text de critică deconcertant referitor la autorii uitați – iar Théophile Gautier este unul dintre aceștia – un nou mod de a face critică, după modelul muzicienilor care lasă la alegerea publicului sau a auditoriului construcția sensului. În acest mod, triada autor-critic-cititor își schimbă radical valențele. Cititorul trebuie să-și asume un rol activ în „facerea” operei și să nu mai accepte pasivitatea celui care primește totul deja rumegat și judecat de către critic. Cititorul de critică sau de literatură nu se mai poate instala confortabil în fața operei, el trebuie să-și pună subiectivitatea la treabă și să participe la supraviețuirea operei prin descoperirea de noi sensuri. De fapt, un adevărat critic este cel care, prin viziunea subiectivă a lecturii sale, zguduie prejudecățile și confortul cititorului.

Cuvinte-cheie: autori uitați, Théophile Gautier, jocurile criticii, cititorul activ, critica ca un colaj.

The author proposes in this surprising critical text on forgotten authors – and Théophile Gautier is one of them – a new way of doing critics, according to those musicians who give the choice to the audience in meanings construction. In this way, the triad author-critic-reader changes his valences. The reader should assume an active role in "making" the work and not to accept the passivity of the one who receive everything already cut and judged by critics. The critics reader or literature

reader can not be comfortably installed in front of the work, he must put his subjectivity to work and participate in the work survival by finding new meanings. In fact, a true critic is one who, through his reading vision, shakes subjective prejudices and convenience of the reader.

Keywords: forgotten authors, Théophile Gautier, the critics games, active reader, critics as collage.